

OLEVISTE KOGUDUS

26. augustil 2020 Tallinnas

Austatud Riigikogu kultuurikomisjon!
Austatud komisjoni esimees Aadu Must!

Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Oleviste Koguduse juhatus teeb ettepaneku toetada Kultuurkapitali vahenditest järgnevatel aastatel Oleviste kiriku (ehitismälestis nr 1098) restaureerimist.

Lugupidamisega
Siim Teekel, Oleviste koguduse vanempastor ja juhatuse esimees

/allkirjastatud digitaalselt/

Ettepanek riiklikult tähtsa kultuuriehitise nimetamiseks

Oleviste kiriku näol on tegemist Eesti suurima sakraalehitisega, kuid kirikuhoone on kahjuks väga halvas seisus. Suveperioodil, st aprillist kuni oktoobrini on kirik iga päev kõikidele külastajatele avatud tasuta, torni vaateplatvormile pääseb piletiga. Kohati avariilises seisukorras kirik ei jäta aga külastajatele kõige positiivsemat muljet.

Eriti halvas seisus on haruldased raidkivist vitraažaknad. Sõja ajal purunenud tinavitraažid asendati 1950. aastatel suures osas tavaliste aknaklaasidega, raidkivist aknapiidad proteesiti puidust detailidega ning aknad on sellest ajast saadik peaaegu samas seisus. Stabiilse sisekliima tagamiseks on osa aknaid ajutiselt kilega kaetud.

Väga halvas seisukorras on ka kiriku tornikiiver, mille pleki peab ekspertiisi hinnangul lähiajal kindlasti välja vahetama. Lisaks tuleb paigaldada tornikiivri tippu piksekaitse – kirik on mitu korda just torni tabanud pikse tõttu maha põlenud, praegu on ainult kiivri plekk maandatud.

Samuti vajab uuendamist kiriku küttesüsteem, mis tuleks asendada põrandaküttega. Praegune küttesüsteem valmis 1959. aastal. Algselt lokaalne kütelahendus on ühendatud linna küttesüsteemiga. Paraku ei suuda praegune kütelahendus tagada kirikus stabiilset sisekliimat, mis on vajalik kunstimälestiste ja oreli säilimise tagamiseks.

Restaureeritud ja soojas kirikus oleks võimalik peale jumalateenistuste korraldada regulaarselt oreli-, koori- ja vaimuliku muusika kontserte ning teisi samalaadseid üritusi.

Oleviste kirikus on umbes sada kultuuri- ja kunstimälestist, sh teadaolevalt Eesti kõige vanem päikese kell Maarja kabeli seinal, keskajast pärit Hans Pawelsi kenotaaf, Walkeri orel jne.

Kirikut kasutatakse eesmärgipäraselt jumalateenistuste pidamiseks ning hoones tegutseb elujõuline ja tegus kogudus (liikmete arv üle 1800). Pühapäeviti toimub kaks jumalateenistust, millest igal nädalal võtab osa keskmiselt 500 inimest. Nädala sees toimuvad väiksemad sündmused (palvekoosolekud, noorteõhtud, kooriproovid, mitmesugused kursused ja kontserdid). Aastakümneid on kogudus teinud tööd kodutute ja vähekindlustatud inimestega.

Eeldatava maksumuse kalkulatsioon

Oleviste kiriku restaureerimiseks kulub tänapäeva hindu arvestades hinnanguliselt 15–20 miljonit eurot. Järgnevas on toodud kriitilisemad tööd, mis tuleb tingimata järgmisel kümnendil ette võtta:

Tornikiivri restaureerimine, katusepleki vahetus, piksekaitse paigaldamine torni tippu, kirikuhoone katuse remont.	1 500 000 eurot
Kiriku fassaadide restaureerimine (torni fassaadid on restaureeritud 2019. aastal ja kiriku lõunakabeli fassaadid 2020. aastal).	900 000 eurot
Kiriku kütte-, elektri-, valgustus- ja ventilatsioonisüsteemide rekonstrueerimine; interjööride, kirikusisustuse ja oreli restaureerimine ja projekteerimine.	8 000 000 eurot
Kiriku vitraažakende restaureerimine.	2 500 000 eurot
Kirikukellade restaureerimine ja automatiseerimine (3 tk).	150 000 eurot
Kiriku õueala projekteerimine ja korrastamine, sepistatud piirdeaia restaureerimine, arheoloogilised väljakaevamised ja uuringud.	900 000 eurot
Ülalmainitud töödega seotud projekteerimistööd, uuringud ja muud kulutused (sh ettenägematud kulutused).	1 050 000 eurot
Kokku	15 000 000 eurot

Kaasrahastajad

- **Tallinna linn**

Tallinna linn on aastatel 2000–2020 toetanud Oleviste kiriku restaureerimist Kirikurenessansi projektist kahe miljoni euroga. Projekti eesmärk on kirikliku ehituspärandi ja kirikutes asuvate kultuuriväärtuste säilimise tagamine, uurimine ning laiemale üldsusele tutvustamine. 2020. aastal jätkati programmiga kriisi tõttu vähendatud mahus, kuid linn on näidanud head tahet ja soovi ka edaspidi Oleviste kiriku restaureerimist toetada vastavalt võimalusele 100 000 kuni

500 000 euroga aastas. Igal aastal kinnitatakse uus linna eelarve ja kaugemale ulatuvaid prognoose pole paraku võimalik teha.

- **Oleviste kogudus**

Kiriku torni jalamil asub vaateplatvorm, mida külastab keskmiselt 100 000 inimest aastas. Piletimüügi tulu on kogudus kasutanud kirikuhoone restaureerimiseks saadud toetuste omaosaluse maksmiseks ja kirikuhoone haldamisega seotud kulutusteks. Varasemal ajal on tornikülastuse pilet maksnud 1–3 eurot, kuid lähiajal on plaanis piletihinda tõsta. Olenevalt külastajate arvust saab kogudus ise omavahenditest kiriku restaureerimiseks panustada keskmiselt 100 000 eurot aastas. Koguduseliikmetelt laekuvad annetused kuluvad suuremas osas koguduse igapäevatöö korraldamiseks, kiriku personali palkade maksmiseks ja koguduse põhikirjaliseks tegevuseks. Seega puuduvad kogudusel endal piisavad rahalised võimalused kiriku restaureerimiseks. Kirikuhoone restaureerimiseks omavahenditest kuluks umbes 150 aastat.

Ehitise edasine ülalpidamine

Kirikuhoone igapäevase ülalpidamisega saab kogudus praegusel ajal hakkama. Pärast restaureerimist peaksid tuntavalt vähenema ka kiriku ülalpidamisega seotud kulud. Näiteks kulub kiriku kütmisele keskmiselt 30 000 eurot aastas, kuid pärast küttesüsteemi uuendamist, võlvipealsete soojustamist ja avariiliste akende restaureerimist langeksid küttekulud tuntavalt. Samuti peaksid vähenema kulutused elektrile. Peale mahukaid restaureerimistöid on kirikuhoonega seotud halduskulud võimalik katta tornipiletite müügiga saadud tulust, kuivõrd siis ei tuleks enam restaureerimiseks vahendeid eraldada.

Oleviste kiriku omanik on Eesti Evangeelne Luterlik Kirik. Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Koguduste Liidu Oleviste Kogudus kasutab kirikut rendilepingu alusel.

Kokkuvõtteks

Oleme väga tänulikud, kui Riigikogu kultuurikomisjon kaalub Oleviste kiriku restaureerimise toetamist Kultuurkapitali vahenditest kasvõi osaliselt ühe osapoolena. See oleks harukordne võimalus toetada kristliku kultuuripärandi säilimist ja taastamist. Toetus võimaldaks planeeritud restaureerimistöid teostada kavandatud kiiremas korras ja mahus. Täpsema ettekujutuse saamiseks ja olukorra hindamiseks ootame komisjoni liikmeid – neile sobival ajal – ise kirikuga tutvuma.